

**L'EXPOSICIÓ "ANTONI CROSA MAURI, REPORTER DE PALAMÓS",
UN INSTRUMENT PER AL CONEIXEMENT, PER A LA COMPLECIÓ
I LA PROMOCIÓ D'UN FONS DOCUMENTAL HETEROGENI**

*Carme Adroher Bona
Servei d'Arxiu Municipal de Palamós*

Les actuacions del Servei d'Arxiu Municipal de Palamós (des d'ara SAMP), encaminades al coneixement de la figura del reporter Antoni Crosa Mauri, no feien pensar en un principi en la possibilitat de poder portar a terme un inventari del fons documental i una exposició com la que descriurem.

L'acostament del SAMP a aquest personatge i a l'existència d'un possible fons documental s'emmarcava inicialment en un estudi sobre fotògrafs de Palamós. Després dels primers contactes amb les filles de l'autor, i sempre des de la perspectiva de l'estudi de la persona d'Antoni Crosa com a productor d'imatges, es va confirmar l'existència d'un pòsit documental format aparentment i únicament per prop d'un miler de positius fotogràfics. De manera progressiva i amb l'objectiu de facilitar l'estudi del personatge i de la seva producció, les hereves de Crosa van accedir a traslladar la documentació del reporter, que elles conservaven per separat com a part del llegat del seu pare, al SAMP, lloc on s'ha fet un inventari del conjunt del fons i s'han registrat els positius fotogràfics.

La mostra sobre Crosa, com ha de ser en qualsevol exposició, no es va concebre com una finalitat en ella mateixa, ni tan sols com a punt final en l'estudi de la figura de Crosa. L'exposició va ser un instrument públic per assolir uns objectius que s'especificaran més endavant.

Descripció

"Antoni Crosa Mauri, reporter de Palamós" es va estructurar al voltant de la biografia i de la producció periodística, essencialment gràfica, del personatge. La mostra presentava dos recorreguts. El primer, i principal, se centrava en la persona de Crosa i en el context social que es derivava dels documents que Crosa havia generat com a reporter. Després d'un primer plafó de presentació i d'introducció a l'exposició, els àmbits o períodes que tractaven els següents cinc plafons eren:

- Els inicis, la guerra i la postguerra
- La represa i els primers anys del turisme
- Els anys 60 i 70, el *boom* turístic
- La democràcia i la premsa en català
- La vinculació al món del turisme.

Cada període es va contextualitzar a partir d'un text breu que emmarcava la figura en el seu temps o àmbit, utilitzant premsa de l'època amb articles, notícies i imatges de Crosa, i reproduint un nombre notable de fotografies (entre 11 i 20), relatives a aquell període o àmbit, fetes, llevat d'algunes excepcions necessàries, per Crosa. El conjunt d'aquest recorregut, força dens, contenia 6 textos explicatius, 1 imatge tractada del personatge, 9 dibuixos, 33 documents textuais, 66 documents fotogràfics i 12 objectes museístics, dels quals 10 eren d'Antoni Crosa.

L'exposició presentava també un segon recorregut, molt més lleuger i aparentment menys ambiciós, anomenat *flash*, el qual tenia com a única pretensió mostrar fotografies fetes per

Antoni Crosa, que tot i tenir un interès notable pel seu contingut, no estaven documentades. Aquesta realitat ens va portar a encabir aquest material, que crèiem necessari en l'exposició, sota una forma i una estètica lineal i lliure de text. Es volia presentar aquestes imatges, que responien a quatre centres d'interès: personatges, vida quotidiana, esdeveniments locals i imatges anècdota, de manera que fossin com flaixos suggeridors. Aquest segon itinerari pretenia, també, oferir al visitant una eina per a l'evocació i la documentació d'aquelles imatges. Cada reproducció fotogràfica, 71 en aquest itinerari, estava numerada i al centre de l'espai on aquest recorregut es desenvolupava hi havia un peu on el públic, en una llibreta amb títol "Si reconeixeu les imatges, ajudeu-nos a documentar-les", podia escriure allò que recordava d'aquella fotografia.

Paral·lelament a l'exposició, i en el marc d'aquesta, es van organitzar dues conferències. La primera va estar dedicada al fenomen turístic, element recurrent en les imatges de Crosa, amb el títol "Antoni Crosa i la primavera de la Costa Brava". La segona es va centrar en la temàtica del fotoperiodisme, condicionament en la producció del reporter, amb el títol "50 anys de fotografia de premsa".

L'exposició es complementava amb un vídeo de cinc minuts de durada muntat amb imatges de la persona de Crosa bàsicament i sobre un so compost per talls de veu originals d'Antoni Crosa, extrets d'un programa radiofònic emès per Ràdio Costa Brava l'any 1983 amb títol "De Blanes a Portbou".

Objectius

En la definició dels objectius de l'exposició distingirem entre els principals i els secundaris. L'objectiu principal d'"Antoni Crosa Mauri, reporter de Palamós" era aprofundir en el coneixement de la persona i del fons Crosa a partir d'un mitjà de difusió prou intens com una exposició, i obligar així, tant al Servei d'Arxiu, com a les filles de Crosa, a fer una tasca de recopilació i de documentació més profunda que la que s'estava produint fins al moment. Calia complementar i provar de completar el coneixement de la persona i del fons documental existent. Alimentar el cercle de les tasques d'un primer coneixement i d'una primera intervenció arxivística (analitzar, descriure, difondre) en un fons documental sobre el qual el SAMP estava actuant, i del qual el mateix arxiu no en tenia ni el control ni la tutela. L'elaboració del guió de l'exposició i la documentació dels materials obligava a entrar en contacte i a investigar en persones i institucions que estaven fora d'allò que ofería el fons i la família del personatge. L'exposició havia de ser un mitjà per aconseguir tenir una visió més externa i completa de Crosa i del seu fons, i també havia de ser un instrument públic i institucional de coneixement i reconeixement del personatge palamosí.

Al costat d'aquest paquet d'objectius principals, n'hi havia, com en la major part d'exposicions, d'altres que eren secundaris i subsidiaris:

-Donar a conèixer el servei d'Arxiu i mostrar-ne una de les funcions, a partir d'un instrument de difusió que pel seu contingut contenia elements d'identificació social importants: localisme, elevat domini de documents gràfics de caràcter popular i període de temps proper a l'actual, però suficientment llunyà com per ser evocable i memorable.

-Donar a la família una mostra pública i institucional d'agraïment i un motiu de satisfacció per l'actitud de col·laboració mostrada fins al moment.

-Fomentar aquesta actitud i augmentar la confiança de les filles de Crosa envers el Servei d'Arxiu i l'Ajuntament. Fer-la extensiva a altres particulars i procurar potenciar la visió de l'Arxiu com a servei especialitzat en la protecció, recuperació i difusió del patrimoni documental local.

Involucrar els mitjans de comunicació dels quals el personatge havia estat corresponsal, i oferir-los un espai per a la col.laboració, amb la finalitat de prestigiar, economitjar i assegurar la campanya publicitària de l'exposició, i també el coneixement del Servei d'Arxiu com a organitzador.

Mitjans utilitzats

L'exposició es va desenvolupar a la sala polivalent de la casa de cultura municipal, a la Gorga, en un espai polivalent en el qual es disposava d'una sala per a l'exposició d'una superfície de 120 m², al costat de la qual hi havia un altre espai comunicat amb el primer d'uns 60 m², on es van fer les conferències.

Per al muntatge de l'exposició es va disposar de 6 elements plans, plafons de fusta de 3m x 3m segmentats pel centre que, per la seva estructura, permetien modificar-ne l'obertura; de 7 elements amb volum (peus amb o sense vitrina per a documents i objectes), i d'un aparell de visionat de vídeo. Tot el mobiliari i els metacrilats per protegir i subjectar els documents originals van ser facilitats pel Museu de la Pesca i per l'àrea de Cultura.

La composició escollida dels plafons i el fet de ser aprofitables per les dues cares van permetre un muntatge en espiral obert que oferia el dos recorreguts que ja hem descrit. Finalment es van incloure alguns elements d'*atrezzo* (piles de diaris col·locats formant petites torres) amb l'objecte de donar ambientació a una exposició essencialment plana.

El cost total de l'exposició va ser de 807.649 PTA, el qual desglossem de la manera següent:

disseny	112.752 PTA
confecció tríptics i cartells	75.760 PTA
distribució cartells	3.000 PTA
retolació	214.888 PTA
reproduccions fotogràfiques	234.320 PTA
material tou muntatge	52.134 PTA
conferències	60.129 PTA
assegurança	15.975 PTA
protocol	38.691 PTA

Pel que fa a publicitat i espònsors, després de posar-nos en contacte amb els diaris *L'Independent*, *La Vanguardia*, *El Punt*, *El Diari de Girona* i *La Proa*, per oferir-los col·laborar en l'exposició, vam rebre una resposta positiva dels tres últims, de la premsa comarcal. *El Punt*, *El Diari de Girona* i *La Proa*, tres mitjans de comunicació escrita d'ampli ressò a les comarques gironines i al Baix Empordà respectivament, ens van oferir, cadascun d'ells, tres espais publicitaris gratuïts de l'exposició en tres dates estratègiques dins del calendari de la mostra, i un ampli tractament informatiu del tema.

Resultats

La incidència de l'exposició davant el públic va ser notable, atès que l'afluència de visitants a exposicions a Palamós és escassa. El total de visitants directes i indirectes de la mostra va ser de 877 persones, que desglossem seguidament, i dels quals 95 no van veure-la en muntatge real, sinó que el van seguir a través d'una conferència amb sessió audiovisual fora del calendari de la mostra.

Visitants exclusius exposició:	602 persones
- inauguració	150 persones
- resta de dies	428 persones
- escolars	24 persones
Visitants arran d'activitats simultànies:	99 persones
Conferències programades	81 persones
Conferència a l'IES de Palamós	95 persones

-“La visió de Palamós a través de les fotografies d'Antoni Crosa”.

El període de temps que cobria la mostra era de 44 dies, dels quals l'exposició va romandre oberta 37 dies durant 74 hores en total. En la distribució de visitants es va detectar una tendència a la concentració durant els diumenges i també major afluència de visitants al llarg de la primera meitat del període d'obertura.

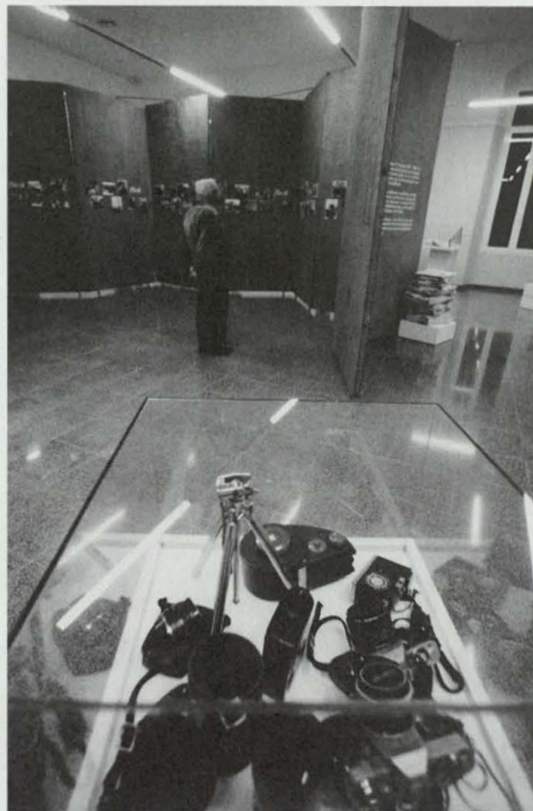
Avaluació

La valoració que hem fet de l'exposició és molt positiva, considerant el nombre de visitants que es va comptabilitzar, sobretot si es té en compte que el SAMP, fins al moment, ha tingut un caràcter marcadament administratiu, i que la mostra sobre Crosa ha estat la primera exposició organitzada en la seva totalitat per l'arxiu.

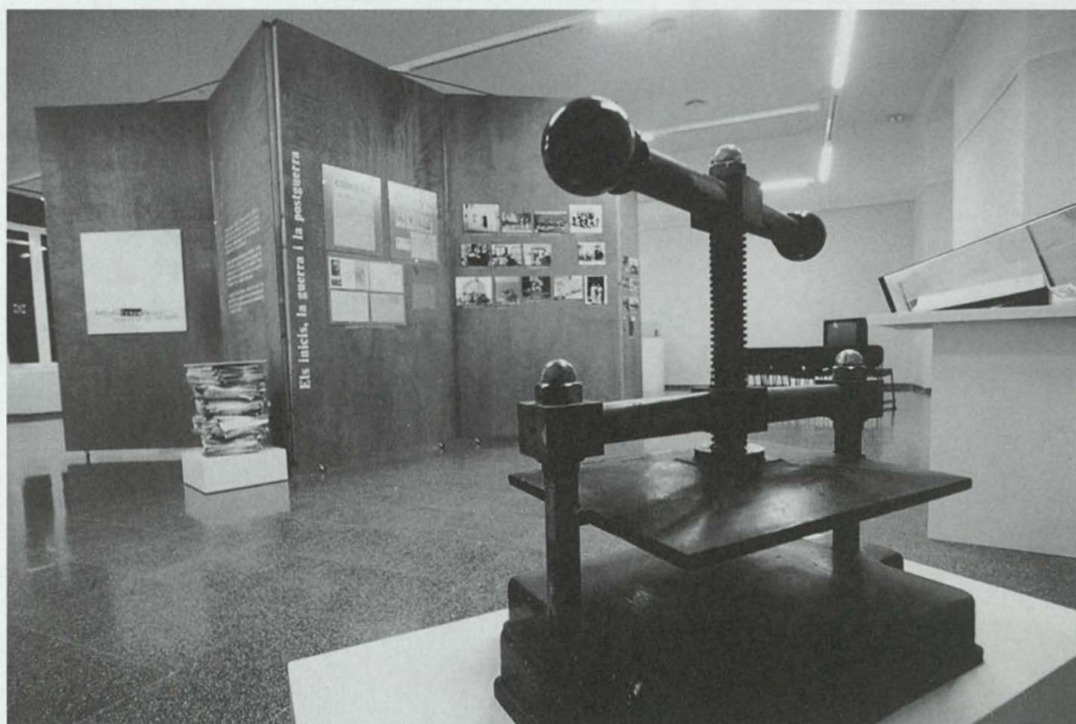
Gràcies a l'exposició es va poder completar el fons documental de Crosa. La necessitat d'obtenir informació sobre certs períodes de la seva vida, per poder documentar-los, va fer aparèixer material del qual es desconeixia l'existència. I d'allò que en un principi era únicament prop de mil fotografies de la darrera època de la seva vida, en va sorgir un autèntic fons documental que està compost essencialment per tres tipus de documentació. Per una banda hi ha un grup de documents originals tant textuals, relatius a la seva persona i a la seva activitat com a reporter (credencials, correspondència), com a petites obres gràfiques de creació (dibuixos, retolacions). Al costat d'aquesta documentació es conserven esborranys i mostres fragmentàries d'edicions de la seva producció periodística. I finalment els documents fotogràfics, la part més important del fons, dels quals s'han comptabilitzat més de dues mil fotografies, a l'espera de la revisió d'un conjunt de negatius que sembla que encara es conserva.

Simultàniament a l'elaboració de l'inventari del fons i a la preparació de l'exposició, va augmentar la freqüència dels contactes amb la família, i la confiança envers el Servei d'Arxiu pel que feia a l'actuació en el fons i al tractament del personatge. L'agraïment per la col·laboració mostrada per la família i el reconeixement de la figura del seu pare va culminar amb l'atorgament a títol pòstum de la Medalla d'Argent de la Vila a Antoni Crosa Mauri. Actualment el fons Crosa es troba dipositat al Servei d'Arxiu Municipal de Palamós, a l'espera de la incorporació de nous materials provinents de la família i a la finalització de les tasques d'inventari i estudi del fons i del personatge. L'exposició va ser un element dinamitzador de tot el procés, va donar a conèixer una de les tasques del Servei d'Arxiu, va contribuir al coneixement i el reconeixement públic del fons i de la persona de Crosa i va ser un punt i seguit en la intervenció arxivística en un fons i en els objectius de recuperació del patrimoni documental del municipi a mig i a llarg termini. Posteriorment a l'actuació sobre el fons Crosa, s'ha incorporat al SAMP el fons fotogràfic de l'antiga revista de Palamós *Proa*.

L'exposició "Antoni Crosa Mauri, reporter de Palamós", un instrument per al coneixement, per a la complació i la promoció d'un fons documental heterogeni

Exposició "Antoni Crosa Mauri, reporter de Palamós". Itinerari de flaixos. Foto: Ll. Serrat.